

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Αἱ ἐπὶ διατίαν διακοπεῖσαι ἀνασκαφαὶ Νικοπόλεως ἀνελήφθησαν ἐκ νέου ἐφέτος ἀπὸ τοῦ τέλους Αὐγούστου μέχρι τῶν μέσων περιόπου Ὀκτωβρίου δαπάναις ὡς πάντοτε τῆς ἡμετέρας ἐταιρείας.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνέσκαψα καὶ πάλιν τὸν ἐν ἔτει 1913 ὑπ' ἐμοῦ ἀνακαλυφθέντα ἐπὶ τοῦ ὄρους Μιχαλίτση ναὸν τοῦ Ἄρειος καὶ Ποσειδῶνος, ἵνα ἀνεύρω καὶ τὰς λοιπὰς πλευράς, ὄντως δὲ ἀπεκαλύφθησαν ὀλόκληροι αἱ πρὸς Ἄ καὶ Δ. ἐν μέρει δὲ ἡ βορεινή. Πλὴν τούτου ἀνευρέθησαν πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἀποτμήματα γλυπτῶν καὶ τινες ὀγκολίθοι ἐκ τῆς μεγάλης λατινικῆς ἐπιγραφῆς.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἠρξάμην τῆς ἐξερευνησεως ἐτέρου μεγάλου ἀρχαιολογικοῦ χώρου, ὅπου ἐφαίνοντο ἔχνη μεγαλοπροποῦς κτιρίου ἕνεκα τοῦ μεγέθους τῶν ἐγκατεσπαρμένων ὀγκολίθων. Ὄντως μετὰ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ἀνασκαφήν ἐπὶ ἕνα καὶ πλέον μῆνα ἤχθησαν εἰς φῶς δύο πλησίον ἀλλήλων κείμενα εὐμεγέθη κτίρια, ἅτινα ἐκ τῶν ἀποκαλυφθέντων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν καὶ ψηφιδωτῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι ἦσαν χριστιανικαὶ οἰκοδομαὶ τῶν πρώτων μ.Χ. αἰώνων καὶ σύγχρονοι σχεδὸν πρὸς τὴν περιφέρειον ὑπ' ἐμοῦ πρὸ τετραετίας ἀνακαλυφθεῖσαν Χριστιανικὴν Βασιλικὴν Δουμετίου. Διότι καὶ οἱ κέραμοι καὶ αἱ πλίνθοι φέρουσι τὰς αὐτὰς σχεδὸν σφραγίδας καὶ τὰρχιτεκτονικὰ μέλη εἰς λίαν ὁμοία καὶ τέλος τὰ ψηφιδωτὰ μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν ἔχουσι τοιαύτην ὁμοιότητα, ὥστε νομίζει τις ὅτι ὑπὸ τῶν αὐτῶν τεχνιτῶν ἐποιήθησαν. Δὲν ὑπολείπονται δὲ οὐδὲ κατὰ τὴν τέχνην, διότι καὶ ταῦτά εἰσιν ἐπίσης ἐξόχως καλλιτεχνικά. Τὸ δὲ περιεργον

εἶνε ὅτι δὲν ἀφίστανται καὶ πολὺ τὰ κτίρια ταῦτα ἀπὸ τῆς εἰρημένης Βασιλικῆς, διότι εὑρηγται μόλις περὶ τὰ 200 μ. μακρὰν τῆς μεγάλης Δεξαμενῆς, πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε ἐκτισμένη ἡ Βασιλικὴ Δουμετίου.

Κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς πληθύος τῶν σταυρῶν καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν συμβόλων καὶ γλυφῶν εἶκασα ὅτι τὰ κτίρια ταῦτα ἦσαν ναοί, πιθανὸν δὲ καὶ βασιλικαί, πλὴν μέχρι τῆς διακοπῆς τῶν ἀνασκαφῶν εἰς οὐδέτερον τούτων ἀνευρέθη τὸ ἱερὸν ἢ ἡ μεγάλη ἀψίς, ἐν ἣ τοῦτο περιλαμβάνεται.

Πολὺ πιθανὸν τὰ κτίρια ταῦτα νὰ ἦσαν Βαπτιστήρια, διότι εἰς ἀμφοτέρωθεν εὐρέθησαν μαρμάρου λάρνακες καὶ κολυμβήθραι. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ Νικόπολις ὑπῆρξε μέγας πυρῆν χριστιανισμοῦ καὶ τοῦτο ὀφείλετο εἰς τὴν ἐν αὐτῇ ἐπὶ τινα χρόνον παρουσίαν τοῦ θεοσπενύστου Ἀποστόλου Παύλου. Σπουδαῖον εὑρηγμα εἶνε καὶ ἡ ἐντὸς τοῦ μεγάλου ψηφιδωτοῦ, ἕπερ ἔχει μῆκος 12 μ. πρὸς 6,30 μ., ἀνεύρεσις πληθύος πλακούντων ἐξ ὑελώδους πολυχρώμου μάξης. Τοιοῦτοι τεθραυσμένοι εἰς μικρὰ τεμάχια εὐρέθησαν εἰς μεγάλους σωρούς, ἐχρησίμευσαν δὲ πρὸς κατασκευὴν τῶν ψηφιδωτῶν. Τοῦτο εἶνε λίαν πολυτελὲς εὑρηγμα, διότι ὀψέ ποτε, ὅταν ἐπισκευασθῶσι τὰ περιφημα καὶ μοναδικὰ ψηφιδωτά, οἱ ἡμέτεροι τεχνῖται θὰ ἔχωσιν ἔτοιμον τὸ ὑλικὸν πρὸς ἐκκοπὴν ψηφιδῶν παντὸς χρώματος καὶ μεγέθους.

Συγχρόνως πρὸς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην εἰργάσθη ἐπὶ πολὺ ἐν τῷ μικρῷ Μουσίῳ, ἕπερ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῶν ἀνασκαφῶν Νικοπόλεως κατήρτισα ἐν Πρεβέζῃ. Τοῦτο ἤδη τῆ φροντίδι μου μετεκομίσθη εἰς τὰ ἰσόγεια τοῦ Δημαρχείου Πρεβέζης, ἕπου ἐταξινομήσα πάντα τὰ εὑρήματα Νικοπόλεως καὶ λοιπὰ ἀρχαῖα. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ Μουσεῖον ἐπλουτίσθη λίαν, διότι μετέφερα ἐκ Νικοπόλεως τὰς πρὸ ἐτῶν ἀνακαλυφθείσας μεγάλας λάρνακας καὶ πληθὺν ἄλλων εὑρημάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ θαυμαστὸν λέοντα ἐκ μαρμάρου ὀκλάζοντα, ὡς τὸν ἐν Χαίρωνείᾳ, ἐπὶ τῶν δύο ὀπισθίων ποδῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι σπουδαιότατον ἔργον συνετελέσθη κατὰ

τὴν περίοδον ταύτην. Τῇ ἐπιμόνῳ δηλ. ἐνεργείᾳ μου καὶ δι' ἐπανελημμένων ἐγγράφων καὶ ἐπιστολῶν κατώρθωσα νὰ πείσω τὸν Διοικητὴν τοῦ ἐν 'Ιωαννίνοις Ε' Σώματος Στρατοῦ Στρατηγὸν κ. 'Α. Μπαΐραν ὅπως ἀποστείλῃ ἀξιωματικὸν τοῦ Μηχανικοῦ εἰς Νικόπολιν πρὸ κατασκευῆν τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ὅντως ὁ ἀποσταλεὶς ἐφεδρὸς μηχανικὸς κ. Ν. Δούβλαρης μετὰ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ κ. Γ. Βράσκου, ἐργασθέντες ἐπὶ εἰκοσάήμερον περίπου, ἔφεραν εἰς πέρας τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον τόσας εἶχον καταβάλλει ἐπὶ ἑπταετίαν ἐνεργείας καὶ τοσάκις εἶχεν ἀναγραφῇ εἰδικὴ πίστωσις ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Δ. Συμβουλίου.

Α. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ